

BEZROBOCIE NA TERENACH WIEJSKICH
W WOJEWÓDZTWIE ZACHODNIOPOMORSKIM
W 2016 ROKU

OPRACOWANIE:

WYDZIAŁ BADAŃ I ANALIZ

BIURO STATYSTYKI PUBLICZNEJ

SZCZECIN 2017

Spis treści

Wstęp	3
1. Aktywność ekonomiczna ludności według miejsca zamieszkania	4
2. Bezrobocie rejestrowane na terenach wiejskich województwa zachodniopomorskiego w 2016 roku	6
2.1. Liczba osób bezrobotnych zamieszkujących obszary wiejskie.....	6
2.2. Bilans osób bezrobotnych z terenów wiejskich.....	8
2.3. Struktura osób bezrobotnych z terenów wiejskich według wieku, wykształcenia, stażu pracy i czasu pozostawania bez pracy	11
2.4. Bezrobotni będący w szczególnej sytuacji na rynku pracy	13
Podsumowanie	15

Wstęp

Województwo zachodniopomorskie powstało w wyniku reformy administracyjnej w 1999 roku, z połączenia dawnych województw: szczecińskiego i koszalińskiego oraz części: gorzowskiego, pilskiego i słupskiego. Obecnie region składa się z 21 powiatów – 18 ziemskich i trzech miast na prawach powiatu tj. Szczecin, Koszalin i Świnoujście oraz 114 gmin. Obszar województwa wynosi 22 892,48 km², według danych z dnia 31 grudnia 2016 roku teren ten zamieszkiwało 1 708,2 tys. osób, z czego 1 064,8 tys. w wieku produkcyjnym.

Region charakteryzuje się wysokim poziomem urbanizacji – 68,6% (Polska – 60,3%). Na obszarach wiejskich według danych z końca 2016 roku mieszkało 31,5% populacji województwa (538,1 tys. osób). Osoby zamieszkujące wieś stanowiły ponad połowę ludności w następujących powiatach: koszalińskim – 79,2%, pyrzyckim – 58,3%, polickim – 55,6%, gryfińskim – 54,1%, sławieńskim – 53,3%, choszczeńskim – 52,6%, świdwińskim – 50,2%. Z danych dotyczących migracji w województwie zachodniopomorskim wynika, że liczba imigrantów nie rekompensuje skali emigracji, a saldo migracji ogółem w 2014 i 2015 roku przyjmowało ujemne wartości¹.

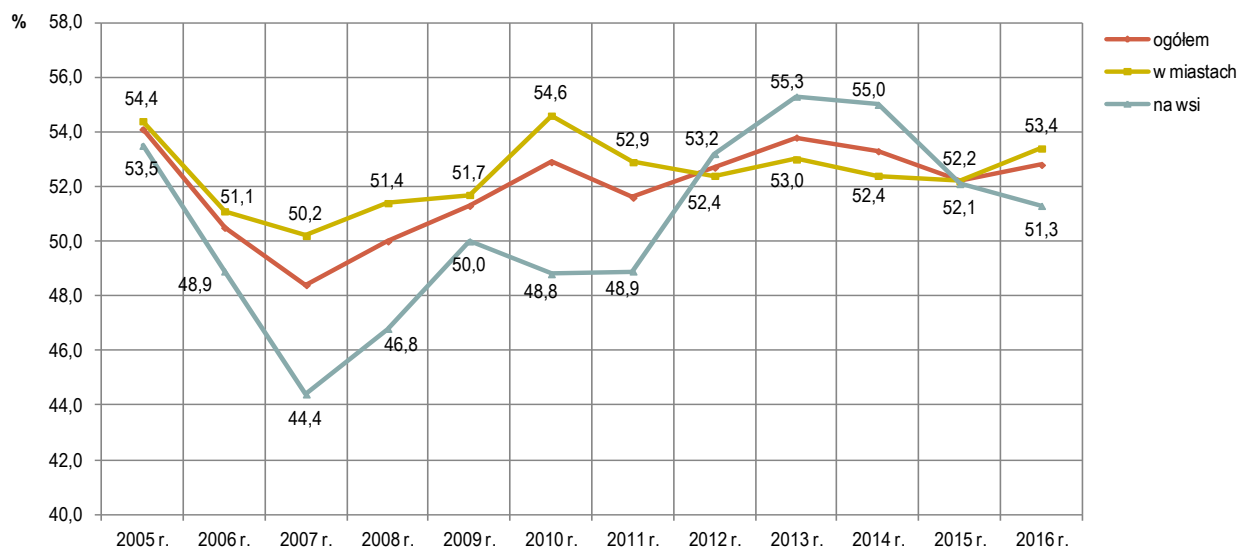
W niniejszym opracowaniu przedstawiono stan i strukturę osób bezrobotnych z terenów wiejskich województwa zachodniopomorskiego, a także bilans i skalę aktywizacji w tej grupie bezrobotnych. Dla porównania zaprezentowano także sytuację osób bezrobotnych zamieszkujących miasta w regionie. Źródłem danych i informacji były wyniki z Badania Aktywności Ekonomicznej Ludności Głównego Urzędu Statystycznego i Urzędu Statystycznego w Szczecinie, a z obszaru bezrobocia rejestrowanego sprawozdania o rynku pracy MPiPS-01 i załącznik nr 5 do tego sprawozdania.

¹ „Ludność, ruch naturalny i migracje w województwie zachodniopomorskim w 2015 roku”, Urząd Statystyczny w Szczecinie; INFORMACJE I OPRACOWANIA STATYSTYCZNE, Szczecin 2016

1. Aktywność ekonomiczna ludności według miejsca zamieszkania

Zgodnie z wynikami Badania Aktywności Ekonomicznej Ludności w IV kwartale 2016 roku współczynnik aktywności zawodowej² mieszkańców województwa zachodniopomorskiego kształtował się na poziomie 52,8% wobec 52,2% w analogicznym okresie 2015 roku. Wśród osób z terenów wiejskich w ostatnim kwartale 2016 roku współczynnik ten wyniósł 51,3% i był o 0,8 pkt proc. niższy niż w IV kwartale 2015 roku. Mieszkańcy miast charakteryzowali się wyższym współczynnikiem aktywności zawodowej wynoszącym w ostatnim kwartale 2016 roku 53,4%, o 1,2 pkt proc. więcej niż przed rokiem i o 2,1 pkt proc. więcej niż w grupie osób z obszarów wiejskich.

Wykres 1. Współczynnik aktywności zawodowej ludności województwa zachodniopomorskiego według miejsca zamieszkania w IV kwartałach lat 2005 – 2016

Źródło: opracowanie własne WUP w Szczecinie na podstawie wyników BAEL GUS (Bank Danych Lokalnych).

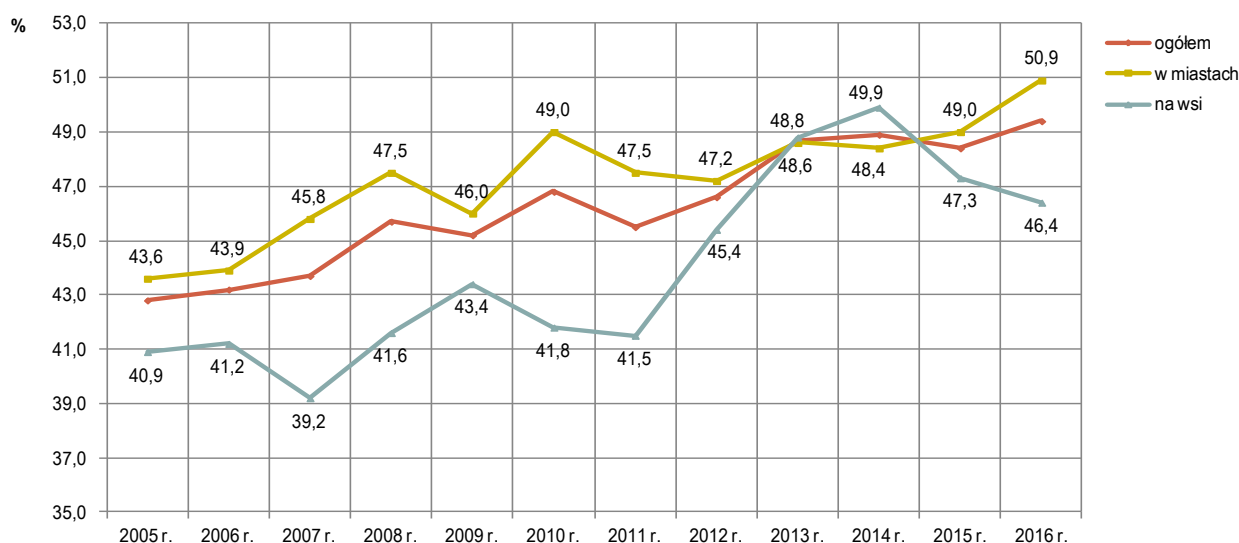
Na wykresie nr 2 zaprezentowano wskaźnik zatrudnienia³ mieszkańców województwa zachodniopomorskiego, który w ciągu roku zwiększył się z 48,4% w IV kwartale 2015 roku na 49,4% w IV kwartale 2016 roku. Wśród mieszkańców obszarów wiejskich pracowało 46,4% ludności wobec 47,3% w analogicznym okresie ubiegłego roku tj. o 0,9 pkt proc. mniej. Wskaźnik zatrudnienia wśród mieszkańców miast był wyższy niż w grupie osób z terenów wiejskich i wyniósł w IV kwartale 2016 roku 50,9%, o 1,9 pkt proc. więcej niż przed rokiem.

Wyniki badania aktywności ekonomicznej ludności z IV kwartału 2016 roku informują o poprawie sytuacji na rynku pracy. Stopa bezrobocia (liczona według metodologii BAEL GUS) dla ludności ogółem w województwie zachodniopomorskim zmniejszyła się o 0,9 pkt proc. w stosunku do wyników z IV kwartału 2015 roku (z 7,2% na 6,3%). Bezrobocie na wsi w ostatnich latach utrzymuje się na zbliżonym poziomie. Zgodnie z wynikami z ostatniego kwartału 2016 roku bezrobocie na terenach wiejskich wyniosło 9,6% wobec 9,7% przed rokiem. W przypadku mieszkańców miast notowano spadek stopy bezrobocia w skali roku o 1,3 pkt proc. (z 6,1% na 4,8%).

² Współczynnik aktywności zawodowej to procentowy udział aktywnych zawodowo danej kategorii w ogólnej liczbie ludności danej kategorii (wyróżnianej m.in. ze względu na wiek, płeć, miejsca zamieszkania, poziom wykształcenia, stan cywilny).

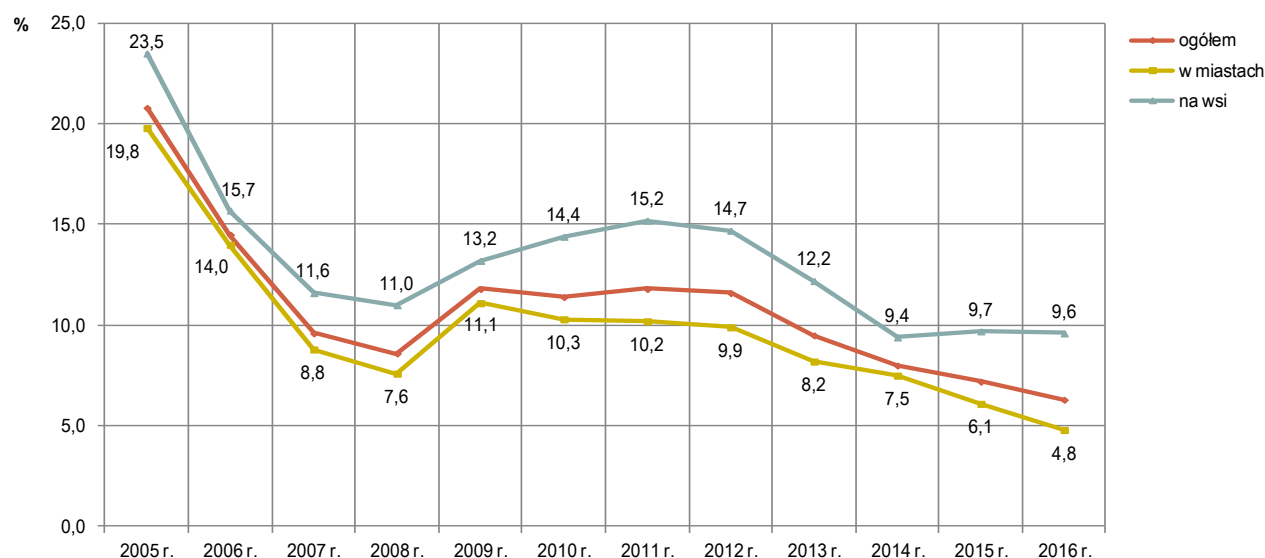
³ Wskaźnik zatrudnienia to procentowy udział pracujących danej kategorii w ogólnej liczbie ludności danej kategorii.

Wykres 2. Wskaźnik zatrudnienia ludności województwa zachodniopomorskiego według miejsca zamieszkania w IV kwartałach lat 2005 – 2016

Źródło: opracowanie własne WUP w Szczecinie na podstawie wyników BAEL GUS (Bank Danych Lokalnych).

Wykres 3. Stopa bezrobocia ludności województwa zachodniopomorskiego według miejsca zamieszkania w IV kwartałach lat 2005 – 2016

Źródło: opracowanie własne WUP w Szczecinie na podstawie wyników BAEL GUS (Bank Danych Lokalnych).

W tabeli nr 1 zestawiono wyżej opisane wskaźniki wykorzystywane w Badaniu Aktywności Ekonomicznej Ludności przedstawiające sytuację osób z terenów wiejskich na rynku pracy według województw. Z zaprezentowanych danych wynika, że wartości poszczególnych wskaźników są w dużym stopniu zróżnicowane terytorialnie. Współczynnik aktywności zawodowej ludności wiejskiej w Polsce w IV kwartale 2016 roku wyniósł 56,4% wobec 56,3% w analogicznym okresie ubiegłego roku. Najwyższy współczynnik aktywności zawodowej notowano w województwie łódzkim – 59,6%, a najniższy w województwie zachodniopomorskim – 51,3%. Wskaźnik zatrudnienia mieszkańców obszarów wiejskich wahał się od 46,4% w województwie zachodniopomorskim do 57,3% w województwie łódzkim. Najwyższym poziomem bezrobocia w IV kwartale 2016 roku charakteryzowała się ludność wiejska zamieszkująca województwo podkarpackie – 10,5%, zaś najniższe notowano w województwie opolskim – 3,0%.

Tabela.1. Współczynnik aktywności zawodowej, wskaźnik zatrudnienia i stopa bezrobocia osób zamieszkujących obszary wiejskie według województw w IV kwartale 2015 i 2016 roku

Województwo	Współczynnik aktywności zawodowej (%)			Wskaźnik zatrudnienia (%)			Stopa bezrobocia (%)		
	2015 r.	2016 r.	wzrost/ spadek w pkt proc.	2015 r.	2016 r.	wzrost/ spadek w pkt proc.	2015 r.	2016 r.	wzrost/ spadek w pkt proc.
Polska	56,3	56,4	0,1	52,0	52,9	0,9	7,6	6,1	-1,5
Dolnośląskie	55,7	57,1	1,4	52,0	54,6	2,6	6,5	4,4	-2,1
Kujawsko – pomorskie	57,7	56,7	-1,0	54,0	53,1	-0,9	6,5	6,3	-0,2
Lubelskie	55,4	55,5	0,1	50,6	51,5	0,9	8,8	7,2	-1,6
Lubuskie	54,1	56,9	2,8	50,7	54,4	3,7	6,3	4,4	-1,9
Łódzkie	58,8	59,6	0,8	55,2	57,3	2,1	6,2	3,5	-2,7
Małopolskie	54,8	57,5	2,7	51,1	54,3	3,2	6,6	5,5	-1,1
Mazowieckie	58,9	59,1	0,2	54,7	55,5	0,8	7,1	6,0	-1,1
Opolskie	53,8	54,4	0,6	51,0	52,8	1,8	5,7	3,0	-2,7
Podkarpackie	54,2	55,8	1,6	46,9	50,0	3,1	13,6	10,5	-3,1
Podlaskie	53,3	52,3	-1,0	50,6	50,1	-0,5	5,2	4,2	-1,0
Pomorskie	56,6	57,3	0,7	52,8	53,3	0,5	6,6	6,9	0,3
Śląskie	53,2	53,6	0,4	49,8	51,2	1,4	6,3	4,4	-1,9
Świętokrzyskie	60,2	55,9	-4,3	54,1	51,3	-2,8	10,1	7,8	-2,3
Warmińsko – mazurskie	52,4	51,5	-0,9	47,6	46,5	-1,1	9,5	9,7	0,2
Wielkopolskie	59,0	57,2	-1,8	55,7	54,3	-1,4	5,7	5,1	-0,6
Zachodniopomorskie	52,1	51,3	-0,8	47,3	46,4	-0,9	9,7	9,6	-0,1

Źródło: opracowanie własne WUP w Szczecinie na podstawie wyników BAEL GUS.

W stosunku do wyników Badania Aktywności Ekonomicznej Ludności wiejskiej z IV kwartału 2015 roku sytuacja osób zamieszkujących tereny wiejskie województwa zachodniopomorskiego pogorszyła się, odnotowano niższy niż przed rokiem współczynnik aktywności zawodowej i wskaźnik zatrudnienia oraz nieznaczny spadek stopy bezrobocia.

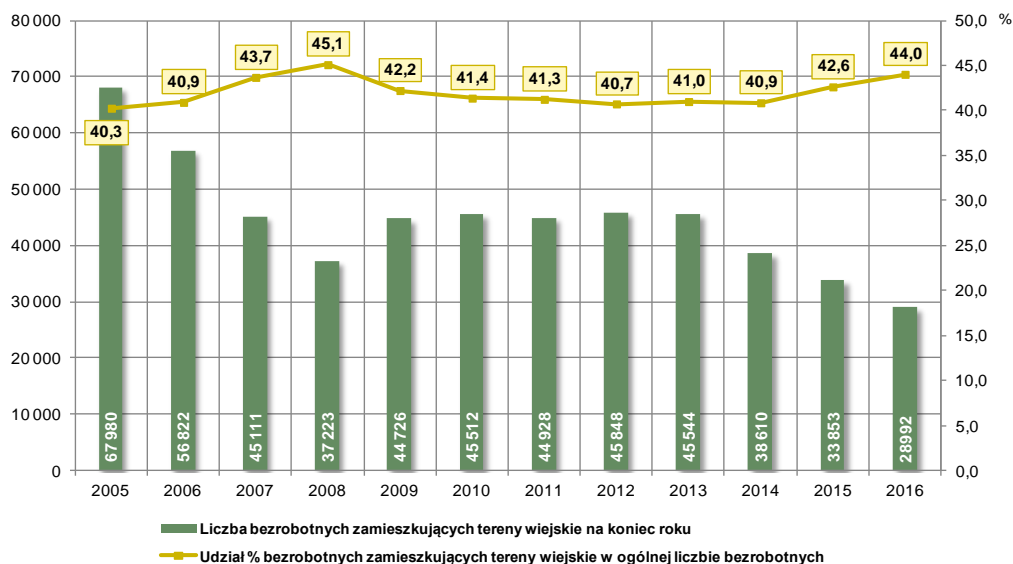
2. Bezrobocie rejestrowane na terenach wiejskich województwa zachodniopomorskiego w 2016 roku

2.1. Liczba osób bezrobotnych zamieszkujących obszary wiejskie

Na koniec 2016 roku w rejestrach powiatowych urzędów pracy z województwa zachodniopomorskiego znajdowały się łącznie 28 992 osoby zamieszkujące wieś, stanowiące 44,0% wszystkich bezrobotnych. W stosunku do danych z końca 2015 roku liczba bezrobotnych z obszarów wiejskich zmniejszyła się w regionie o 14,4%, a ich udział w ogóle zarejestrowanych zwiększył się o 1,4 pkt proc. Bezrobotni z terenów wiejskich stanowili w Polsce 45,2%. W grupie województw odsetek tej grupy bezrobotnych w ogóle bezrobotnych wahał się od 22,2% w województwie śląskim do 63,0% w województwie podkarpackim. Osoby posiadające gospodarstwo rolne, jeżeli spełniają warunki określone w art. 2 ust. 1 pkt 2 lit. d i e ustawy z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy, również mają możliwość rejestracji w urzędzie pracy. Na koniec 2016 roku w województwie zachodniopomorskim były 32 takie osoby, stanowiące 0,1% wszystkich bezrobotnych ze wsi, najmniej w Polsce. Analiza tej kwestii na poziomie wojewódzkim wskazuje na znaczne zróżnicowanie. Spośród wszystkich bezrobotnych w Polsce gospodarstwo rolne posiadało 37,9 tys. osób, tj. 6,3% zamieszkujących wieś. Najwyższy udział posiadających gospodarstwo rolne wśród bezrobotnych

ze wsi notowany był głównie w województwach południowo – wschodniej i środkowej Polski tj. podkarpackim – 15,1% (10,3 tys. osób), świętokrzyskim – 13,6%, łódzkim – 12,1%. Na powyższą sytuację ma wpływ struktura gospodarstw rolnych. W północnej i północno – zachodniej Polsce duży udział mają gospodarstwa wielkopowierzchniowe, natomiast na południu i w centrum występuje znaczne rozdrobnienie gospodarstw i przewaga gospodarstw małych powierzchniowo.

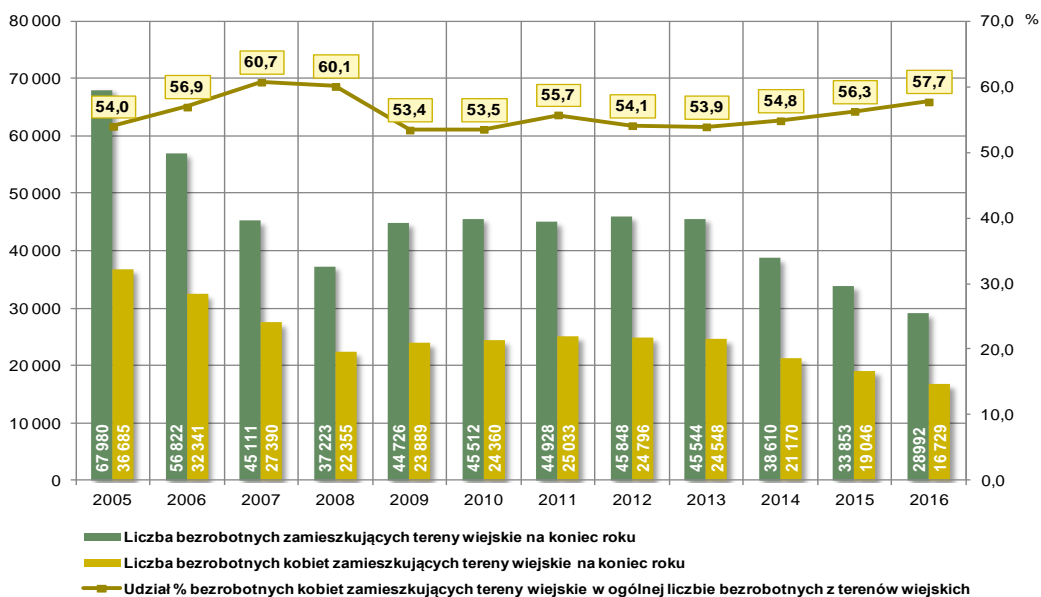
Wykres 4. Liczba bezrobotnych zamieszkujących tereny wiejskie oraz ich udział proc. w ogólnej liczbie bezrobotnych w województwie zachodniopomorskim w latach 2005 - 2016

Źródło: opracowanie własne WUP w Szczecinie na podstawie sprawozdania MPiPS-01.

Wśród ogółu bezrobotnych z terenów wiejskich znajdowało się 16 729 kobiet, stanowiących 57,7% analizowanej grupy. W stosunku do danych z końca ubiegłego roku liczba bezrobotnych kobiet z terenów wiejskich w województwie zachodniopomorskim zmniejszyła się o 12,2%, a w przypadku ich udziału w ogóle bezrobotnych z terenów wiejskich notowano wzrost o 1,4 pkt proc. Dynamika spadku liczby bezrobotnych mężczyzn zamieszkujących wieś była wyższa niż w przypadku kobiet i w skali roku wyniosła 17,2%.

Wykres 5. Liczba bezrobotnych kobiet z terenów wiejskich oraz ich udział proc. w ogólnej liczbie bezrobotnych z terenów wiejskich w województwie zachodniopomorskim w latach 2005 - 2016

Źródło: opracowanie własne WUP w Szczecinie na podstawie sprawozdania MPiPS-01.

Wedle danych z końca 2016 roku najwięcej bezrobotnych z terenów wiejskich zarejestrowanych było w powiecie koszalińskim – 2 696 osób. Na poziomie powiatów zauważalne są duże różnice w udziale osób zamieszkujących tereny wiejskie w ogólnej liczbie bezrobotnych. Zarówno na koniec 2015, jak i 2016 roku największy udział analizowanej grupy notowano w powiecie koszalińskim, odpowiednio 81,2% i 79,3% (niski poziom urbanizacji powiatu). Na koniec 2016 roku udział bezrobotnych ze wsi na poziomie poniżej 50% zaobserwowano w sześciu powiatach, spośród których najniższy notowano w powiecie białogardzkim – 41,9%. Spadek liczby bezrobotnych z terenów wiejskich w ciągu 12 miesięcy odnotowano we wszystkich powiatach w regionie, od 0,3% w powiecie łobeskim do 26,0% w powiecie gryfickim.

Tabela 2. Liczba bezrobotnych zamieszkujących tereny wiejskie województwa zachodniopomorskiego według powiatów na koniec 2015 i 2016 roku

Powiat	2015 r.			2016 r.			Zmiana liczby bezrobotnych z terenów wiejskich (w %)
	Liczba bezrobotnych z terenów wiejskich	Liczba bezrobotnych kobiet z terenów wiejskich	Udział % bezrobotnych z terenów wiejskich w ogóle bezrobotnych	Liczba bezrobotnych z terenów wiejskich	Liczba bezrobotnych kobiet z terenów wiejskich	Udział % bezrobotnych z terenów wiejskich w ogóle bezrobotnych	
Białogardzki	1 712	871	41,9	1 460	776	41,9	-14,7
Choszczeński	2 104	1 150	62,8	1 854	1 100	63,4	-11,9
Drawski	1 932	1 026	44,0	1 517	833	43,3	-21,5
Goleniowski	1 479	877	53,5	1 328	798	52,5	-10,2
Gryficki	2 306	1 321	55,3	1 706	966	55,9	-26,0
Gryfiński	2 401	1 403	64,5	2 204	1 289	64,1	-8,2
Kamieński	1 723	979	55,5	1 660	970	55,1	-3,7
Kołobrzeski	1 132	623	45,5	967	543	43,7	-14,6
Koszaliński	3 339	1 918	79,3	2 696	1 616	81,2	-19,3
Łobeski	1 501	846	56,7	1 496	849	58,1	-0,3
Myśliborski	1 291	759	51,1	1 136	671	50,1	-12,0
Policki	1 195	715	49,2	1 074	636	50,8	-10,1
Pyrzycki	1 556	894	63,4	1 256	757	62,5	-19,3
Sławiński	2 034	1 037	55,2	1 837	978	56,1	-9,7
Stargardzki	2 289	1 298	44,1	1 819	1 093	45,0	-20,5
Szczecinecki	2 696	1 493	46,8	2 426	1 375	46,8	-10,0
Świdwiński	1 932	1 052	59,9	1 588	854	61,5	-17,8
Wałecki	1 231	784	50,7	968	625	47,4	-21,4
Zachodniopomorskie	33 853	19 046	42,6	28 992	16 729	44,0	-14,4

Źródło: opracowanie własne WUP w Szczecinie na podstawie sprawozdania MPiPS-01.

2.2. Bilans osób bezrobotnych z terenów wiejskich

W 2016 roku do rejestrów urzędów pracy na terenie województwa zachodniopomorskiego wprowadzono łącznie 46 280 osób zamieszkujących obszary wiejskie, podczas gdy w tym okresie wyłączono z ewidencji 51 141 osób z tej grupy. Dane składające się na bilans bezrobotnych informują o dalszej poprawie sytuacji osób zamieszkujących wieś w stosunku do lat wcześniejszych. W analizowanym roku liczba rejestracji była niższa niż w 2015 roku, a liczba wyłączeń z ewidencji przewyższyła liczbę rejestracji o 4 861 osób.

Głównym powodem wyłączeń z ewidencji osób z terenów wiejskich województwa zachodniopomorskiego było podjęcie pracy – 25 576 osób tj. 50,0% wyrejestrowań, o 0,2 pkt proc. więcej niż rok wcześniej, pomimo mniejszej liczby zatrudnionych. Kolejną liczną grupę bezrobotnych wyłączono z powodu niepotwierdzenia gotowości do pracy – 10 045 osób tj. 19,6% wykreśleń i 2 818 osób mniej niż przed rokiem (23,0% w 2015 roku). Ze statusu bezrobotnego dobrowolnie

zrezygnowało 3 614 osób zamieszkujących wieś tj. 7,1% wszystkich wyłączonych wobec 5,9% rok wcześniej. W porównaniu z danymi dotyczącymi struktury wyłączeń z ewidencji osób zamieszkujących miasta zauważyć należy, że w tej grupie bezrobotnych odsetek wyrejestrowanych z powodu podjęcia pracy był niższy niż wśród mieszkańców wsi. Drugim znaczącym motywem wyłączeń mieszkańców miast było również niepotwierdzenie gotowości do pracy i udział takich osób był wyższy niż w przypadku bezrobotnych ze wsi.

Tabela 3. Bilans bezrobotnych według miejsca zamieszkania w województwa zachodniopomorskiego w 2015 i 2016 roku

Wyszczególnienie	2015 r.	udział % w wyłączeniach	2016 r.	udział % w wyłączeniach	Zmiana (w osobach)
wieś					
Bezrobotni zarejestrowani	51 165	x	46 280	x	-4 885
Osoby wyłączone z ewidencji bezrobotnych, z powodu:	55 922	x	51 141	x	-4 781
podjęcia pracy	27 873	49,8	25 576	50,0	-2 297
rozpoczęcia szkolenia	1 211	2,2	905	1,8	-306
<i>w tym w ramach bonu szkoleniowego</i>	176	x	105	x	-71
rozpoczęcia stażu	3 985	7,1	2 930	5,7	-1 055
<i>w tym w ramach bonu stażowego</i>	208	x	24	x	-184
rozpoczęcia przygotowania zawodowego dorosłych	11	0,0	3	0,0	-8
rozpoczęcia prac społecznie użytecznych	2 481	4,4	1 973	3,9	-508
<i>w tym w ramach PAI</i>	220	x	64	x	-156
skierowania do agencji zatrudnienia w ramach zlecenia działań aktywizacyjnych	4	0,0	613	1,2	609
odmowy bez uzasadnionej przyczyny przyjęcia propozycji odp. pracy lub innej formy pomocy, w tym w ramach PAI	1 014	1,8	1 416	2,8	402
odmowy ustalenia profilu pomocy	0	0,0	0	0,0	0
niepotwierdzenia gotowości do pracy	12 863	23,0	10 045	19,6	-2 818
dobrowolnej rezygnacji ze statusu bezrobotnego	3 275	5,9	3 614	7,1	339
podjęcia nauki	77	0,1	55	0,1	-22
osiągnięcia wieku emerytalnego	319	0,6	328	0,6	9
nabycia praw emerytalnych lub rentowych	413	0,7	318	0,6	-95
nabycia praw do świadczenia przedemerytalnego	360	0,6	321	0,6	-39
inne	2 036	3,6	3 044	6,0	1 008
miasta					
Bezrobotni zarejestrowani	83 737	x	77 159	x	-6 578
Osoby wyłączone z ewidencji bezrobotnych, z powodu:	94 052	x	85 849	x	-8 203
podjęcia pracy	43 353	46,1	40 539	47,2	-2 814
rozpoczęcia szkolenia	2 270	2,4	1 782	2,1	-488
<i>w tym w ramach bonu szkoleniowego</i>	175	x	146	x	-29
rozpoczęcia stażu	5 695	6,1	4 294	5,0	-1 401
<i>w tym w ramach bonu stażowego</i>	301	x	84	x	-217
rozpoczęcia przygotowania zawodowego dorosłych	61	0,1	28	0,0	-33
rozpoczęcia prac społecznie użytecznych	1 624	1,7	1 409	1,6	-215
<i>w tym w ramach PAI</i>	190	x	53	x	-137
skierowania do agencji zatrudnienia w ramach zlecenia działań aktywizacyjnych	18	0,0	1 092	1,3	1 074
odmowy bez uzasadnionej przyczyny przyjęcia propozycji odp. pracy lub innej formy pomocy, w tym w ramach PAI	3 023	3,2	4 192	4,9	1 169
odmowy ustalenia profilu pomocy	1	0,0	0	0,0	-1
niepotwierdzenia gotowości do pracy	26 697	28,4	19 534	22,8	-7 163
dobrowolnej rezygnacji ze statusu bezrobotnego	5 061	5,4	5 805	6,8	744
podjęcia nauki	181	0,2	144	0,2	-37
osiągnięcia wieku emerytalnego	722	0,8	680	0,8	-42

Wyszczególnienie	2015 r.	udział % w wyłączeniach	2016 r.	udział % w wyłączeniach	Zmiana (w osobach)
nabycia praw emerytalnych lub rentowych	645	0,7	537	0,6	-108
nabycia praw do świadczenia przedemerytalnego	980	1,0	906	1,1	-74
inne	3 721	4,0	4 907	5,7	1 186

Źródło: opracowanie własne WUP w Szczecinie na podstawie sprawozdania MPiPS-01.

Pracę niesubsydiowaną podjęło 20 696 osób zamieszkujących obszary wiejskie województwa zachodniopomorskiego, co stanowiło 80,9% wszystkich podjęć pracy. Z zatrudnienia subsydiowanego skorzystało 4 880 osób czyli pozostałe 19,0% wyłączonych w związku z podjętym zatrudnieniem. W ramach pracy niesubsydiowanej działalność gospodarczą podjęło 719 osób, a pracę sezonową w analizowanym roku znalazło 2 508 osób zamieszkujących wieś⁴. Z subsydiowanych form zatrudnienia w 2016 roku największą grupę skierowano do pracy w ramach robót publicznych – 1 056 osób (21,6% pracy subsydiowanej). Do prac interwencyjnych skierowano 950 osób (19,5% zatrudnienia subsydiowanego), 731 osób podjęło pracę w ramach refundacji kosztów zatrudnienia bezrobotnego (15,0%), 651 osób rozpoczęło działalność gospodarczą (13,3%). W porównaniu z bezrobotnymi z miast, mieszkańcy wsi częściej podejmowali pracę w ramach zatrudnienia sezonowego (rolnictwo, sektor turystyczny). Inaczej jest w przypadku podjęcia niesubsydiowanej działalności gospodarczej. Tutaj zdecydowanie wyróżniali się mieszkańcy miast, którzy według statystyk w 2016 roku zapoczątkowali 1 263 działalności. Z analizy porównawczej skali podjęć zatrudnienia subsydiowanego w ramach poszczególnych form aktywizacji oferowanych przez urzędy pracy wynika, że w przypadku mieszkańców miast popularniejsze było podjęcie działalności gospodarczej oraz korzystali oni częściej z możliwości zatrudnienia w związku z przyznaniem tzw. bonu na zasiedlenie czy bonu zatrudnieniowego. Otrzymanie bonu na zasiedlenie wiąże się z podjęciem pracy poza miejscem zamieszkania, a statystyki dotyczące tej formy wsparcia mogą świadczyć o większej mobilności zawodowej młodych mieszkańców miast niż mieszkańców wsi.

Tabela 4. Podjęcia pracy bezrobotnych według miejsca zamieszkania w województwie zachodniopomorskim w 2015 i 2016 roku

Wyszczególnienie	2015 r.	udział %	2016 r.	udział %	Zmiana (w osobach)
wieś					
podjęcie pracy, w tym:	27 873	x	25 576	x	-2 297
niesubsydiowanej	23 486	84,3	20 696	80,9	-2 790
podjęcie działalności gospodarczej	821	3,5	719	3,5	-102
praca sezonowa	3 031	12,9	2 508	12,1	-523
subsydiowanej	4 387	15,7	4 880	19,1	493
prac interwencyjnych	1 170	26,7	950	19,5	-220
robót publicznych	1 375	31,3	1 056	21,6	-319
podjęcia działalności gospodarczej	781	17,8	651	13,3	-130
<i>w tym w ramach bonu na zasiedlenie</i>	2	x	0	x	-2
podjęcia pracy w ramach refundacji kosztów zatrudnienia bezrobotnego	876	20,0	731	15,0	-145
podjęcia pracy poza miejscem zamieszkania w ramach bonu na zasiedlenie	52	1,2	136	2,8	84
podjęcia pracy w ramach bonu zatrudnieniowego	51	1,2	3	0,1	-48
podjęcia pracy w ramach świadczenia aktywizacyjnego	1	0,0	0	0,0	-1
podjęcia pracy w ramach grantu na telepracę	0	0,0	0	0,0	0

⁴ Informacja pochodzi ze sprawozdań MPiPS-01 o rynku pracy dot. bezrobocia rejestrowanego, w tym rejestracji i wyłączeń z ewidencji urzędów pracy.

Wyszczególnienie	2015 r.	udział %	2016 r.	udział %	Zmiana (w osobach)
podjęcia pracy w ramach refundacji składek na ubezpieczenia społeczne	0	0,0	7	0,1	7
podjęcia pracy w ramach dofinansowania wynagrodzenia za zatrudnienie skierowanego bezrobotnego powyżej 50 roku życia	48	1,1	85	1,7	37
inne	33	0,8	1 261	25,8	1 228
miasta					
podjęcie pracy, w tym:	43 353	x	40 539	x	-2 814
niesubsydiowanej	35 966	83,0	32 301	79,7	-3 665
podjęcie działalności gospodarczej	1 578	4,4	1 263	3,9	-315
praca sezonowa	2 750	7,6	2 337	7,2	-413
subsydiowanej	7 387	17,0	8 238	20,3	851
prac interwencyjnych	1 391	18,8	1 265	15,4	-126
robót publicznych	2 592	35,1	2 460	29,9	-132
podjęcia działalności gospodarczej	1 494	20,2	1 276	15,5	-218
<i>w tym w ramach bonu na zasiedlenie</i>	5	x	5	0,1	0
podjęcia pracy w ramach refundacji kosztów zatrudnienia bezrobotnego	1 395	18,9	1 197	14,5	-198
podjęcia pracy poza miejscem zamieszkania w ramach bonu na zasiedlenie	225	3,0	281	3,4	56
podjęcia pracy w ramach bonu zatrudnieniowego	60	0,8	20	0,2	-40
podjęcia pracy w ramach świadczenia aktywizacyjnego	0	0,0	0	0,0	0
podjęcia pracy w ramach grantu na telepracę	0	0,0	0	0,0	0
podjęcia pracy w ramach refundacji składek na ubezpieczenia społeczne	1	0,0	9	0,1	8
podjęcia pracy w ramach dofinansowania wynagrodzenia za zatrudnienie skierowanego bezrobotnego powyżej 50 roku życia	64	0,9	118	1,4	54
inne	165	2,2	1 612	19,6	1 447

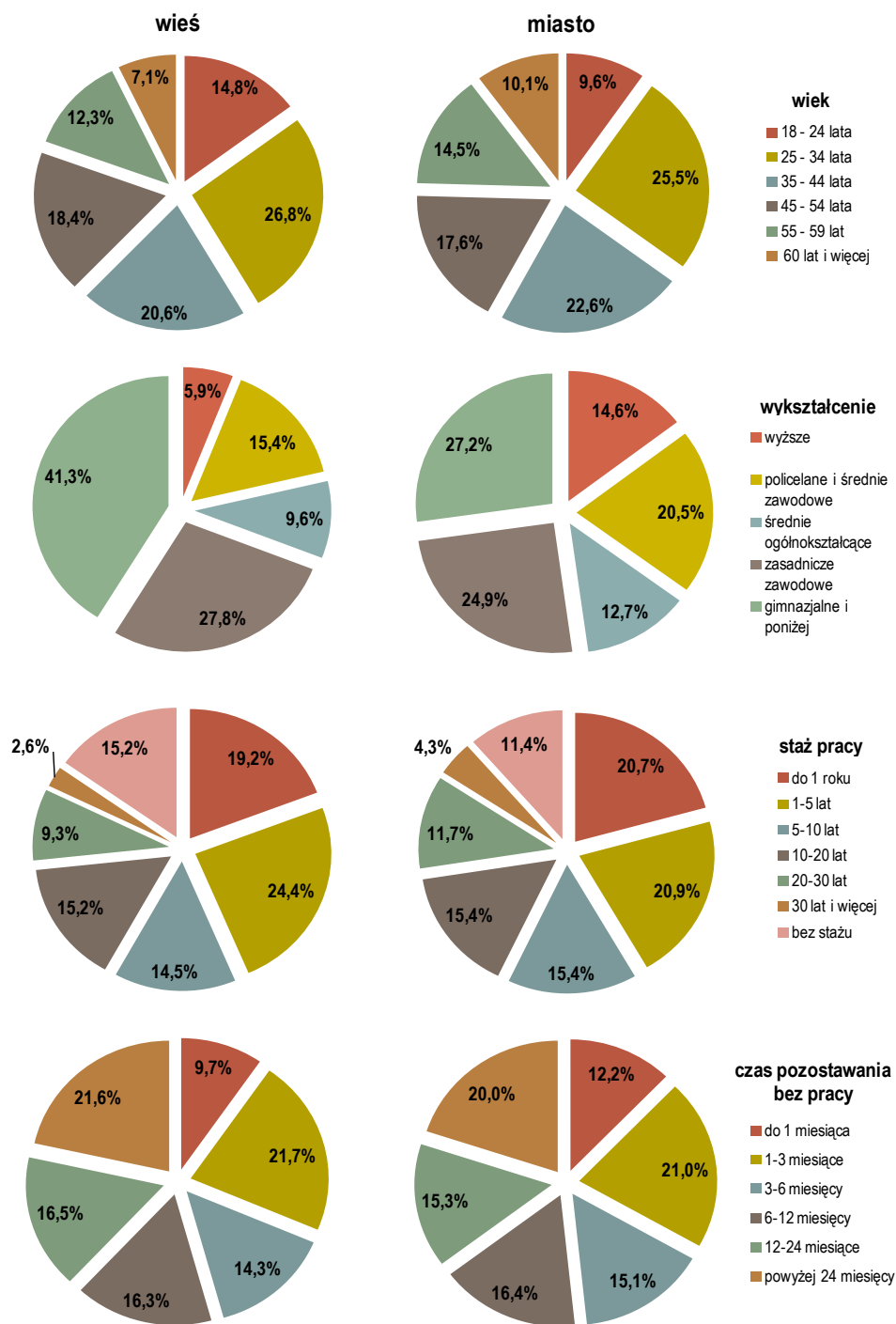
Źródło: opracowanie własne WUP w Szczecinie na podstawie sprawozdania MPiPS-01.

2.3. Struktura osób bezrobotnych z terenów wiejskich według wieku, wykształcenia, stażu pracy i czasu pozostawania bez pracy

Na koniec 2016 roku najwięcej osób z terenów wiejskich zarejestrowanych w urzędach pracy w województwie zachodniopomorskim znajdowało się w przedziale wiekowym 25 – 34 lata tj. 7 767 osób, stanowiących 26,8% analizowanej zbiorowości. Co piąty bezrobotny był w wieku 35 – 44 lata i 45 – 54 lata. Osoby bezrobotne do 25 roku życia stanowiły 14,8% bezrobotnych z terenów wiejskich (16,5% rok wcześniej). W stosunku do danych z końca 2015 roku liczba bezrobotnych zwiększyła się tylko w najstarszej grupie wiekowej tj. 60 lat i więcej, o 2%. Spadki w liczbie bezrobotnych wahały się od 12,2% w przedziale wiekowym 35 – 44 lata do 23,3% w przedziale 18 – 24 lata. W przypadku najmłodszych bezrobotnych notowano także wyraźny spadek ich udziału w strukturze wiekowej bezrobotnych z terenów wiejskich o 1,7 pkt proc.

Porównanie struktury bezrobotnych według wieku z uwzględnieniem miejsca zamieszkania pozwala zauważyć istotne różnice. Zarówno wśród bezrobotnych ze wsi, jak i z miast największe grupy tworzą osoby w wieku 25 – 34 lata. Duża rozbieżność w udziale bezrobotnych zauważalna jest w najmłodszej grupie wiekowej tj. 14,8% na wsi wobec 9,6% w miastach.

Wykres 6. Struktura bezrobotnych według wieku, wykształcenia, stażu pracy i czasu pozostawania bez pracy w zależności od miejsca zamieszkania w województwie zachodniopomorskim na koniec 2016 roku

Źródło: opracowanie własne WUP w Szczecinie na podstawie załącznika nr 5 do sprawozdania MPiPS-01.

Analiza danych dotyczących wykształcenia bezrobotnych z końca 2016 roku pozwala stwierdzić, że najwięcej bezrobotnych z terenów wiejskich posiadało wykształcenie gimnazjalne lub niższe – 11 970 osób tj. 41,3%, a następnie zasadnicze zawodowe – 8 061 osób tj. 27,8%. Dyplom uczelni wyższej posiadało 1 720 osób zamieszkujących wieś tj. 5,9% zarejestrowanych. W ciągu roku odnotowano spadki liczby bezrobotnych z obszarów wiejskich na każdym z poziomów wykształcenia, od 10,4% w grupie z wykształceniem ogólnokształcącym (wzrost udziału w strukturze o 0,4 pkt proc.) do 15,3% z wykształceniem zasadniczym zawodowym (spadek udziału w strukturze o 0,3 pkt proc.).

Z zestawienia struktury bezrobotnych według miejsca zamieszkania wynika, że osoby zamieszkujące obszary miejskie są lepiej wykształcone i w swojej grupie mają znacznie większy odsetek osób z wykształceniem wyższym (o 8,7 pkt proc. więcej), policealnym i średnim zawodowym oraz średnim ogólnokształcącym. W przypadku bezrobotnych mieszkańców terenów wiejskich przewaga zauważalna jest wśród osób z wykształceniem zasadniczym zawodowym oraz gimnazjalnym i niższym (różnica 14,1 pkt proc.).

Wśród 28 992 osób bezrobotnych z terenów wiejskich na koniec 2016 roku najwięcej posiadało staż pracy od roku do 5 lat – 7 065 (24,4%). Liczną grupę tworzyły także osoby dokumentujące roczny staż pracy – 5 575 osób (19,2%). Stażu pracy nie posiadało 15,2% bezrobotnych mieszkańców wsi. W stosunku do danych z końca 2015 roku liczba bezrobotnych zmniejszyła się w każdym przedziale wedle posiadanego doświadczenia zawodowego, od 9,9% w grupie z rocznym doświadczeniem do 22,2% wśród bezrobotnych bez stażu pracy. Natomiast w strukturze o pkt proc. zwiększyła swój udział grupa bezrobotnych z terenów wiejskich z rocznym doświadczeniem, a o 1,5 pkt proc. zmniejszył się udział osób bez stażu pracy.

Z analizy stażu pracy bezrobotnych z uwzględnieniem miejsca zamieszkania wynika, że wśród zarejestrowanych zamieszkujących wieś więcej jest osób nie posiadających jakiegokolwiek stażu pracy. W przypadku mieszkańców miast częściej legitymują się oni dłuższym ponad 20 – letnim doświadczeniem zawodowym.

Na koniec 2016 roku najwięcej osób z terenów wiejskich pozostawało w ewidencji urzędów pracy od jednego do 3 miesięcy – 6 297 osób tj. 21,7%. Niewiele mniejsza grupa znajdowała się w ewidencji urzędów pracy od ponad 24 miesięcy – 6 251 bezrobotnych tj. 21,6% zarejestrowanych. W ciągu 12 miesięcy spadki liczby bezrobotnych notowano w każdym przedziale według długości pozostawania bez pracy od 10,2% w grupie poszukujących zatrudnienia od 6 do 12 miesięcy do 18,2% wśród znajdujących się w rejestrach do jednego miesiąca oraz od 3 do 6 miesięcy. Pomimo spadku w liczbie bezrobotnych w porównaniu z końcem 2015 roku notowano w strukturze bezrobotnych z terenów wiejskich wzrost udziału korzystających z pomocy urzędów pracy od ponad sześciu miesięcy.

Rozpatrując strukturę bezrobotnych według czasu pozostawania bez pracy z podziałem na miejsce zamieszkania należy stwierdzić, że w obydwu przypadkach jest ona zbliżona, a większe różnice w odsetkach bezrobotnych z poszczególnych grup nie występują. Największy udział mają osoby pozostające bez pracy od jednego do 3 miesięcy, a następnie od ponad dwóch lat.

2.4. Bezrobotni będący w szczególnej sytuacji na rynku pracy

Według danych z końca 2016 roku osoby zamieszkujące wieś stanowiły 44,0% wszystkich bezrobotnych w regionie. Analiza zamieszkujących wieś bezrobotnych będących w szczególnej sytuacji na rynku pracy informuje, że ponad połowę z nich stanowią osoby długotrwale bezrobotne – 56,4%. Blisko 30% bezrobotnych mieszkańców wsi to osoby, które nie ukończyły 30 roku życia (21,3% w miastach) lub skończyły 50 lat. Orzeczenie o niepełnosprawności przedłożyło w urządzie pracy 4,1% bezrobotnych z obszarów wiejskich wobec 6,0% wśród bezrobotnych z miast.

Struktura bezrobotnych według poszczególnych kategorii bezrobotnych będących w szczególnej sytuacji na rynku pracy z uwzględnieniem miejsca zamieszkania pokazuje, że bezrobotni mieszkańcy wsi przeważają w grupie bezrobotnych do 30 roku życia, w tym do 25 roku życia. Zdecydowana przewaga bezrobotnych z miast widoczna jest wśród bezrobotnych niepełnosprawnych, w grupie zarejestrowanych korzystających ze świadczeń z pomocy społecznej oraz w zbiorowości bezrobotnych powyżej 50 roku życia.

Tabela 5. Bezrobotni będący w szczególnej sytuacji na rynku pracy według miejsca pracy w województwie zachodniopomorskim na koniec 2016 roku

Wyszczególnienie	Liczba bezrobotnych			Udział % w ogółem			Udział % w kategorii	
	ogółem	zamieszkali na wsi	zamieszkali w mieście	ogółem	zamieszkali na wsi	zamieszkali w mieście	zamieszkali na wsi	zamieszkali w mieście
ogółem	65 842	28 992	36 850	100,0	100,0	100,0	44,0	56,0
bezrobotni będący w szczególnej sytuacji na rynku pracy	55 570	24 811	30 759	84,4	85,6	83,5	44,6	55,4
do 30 roku życia	16 022	8 184	7 838	24,3	28,2	21,3	51,1	48,9
<i>w tym do 25 roku życia</i>	7 842	4 288	3 554	11,9	14,8	9,6	54,7	45,3
długotrwale bezrobotni	35 487	16 339	19 148	53,9	56,4	52,0	46,0	54,0
powyżej 50 roku życia	20 974	8 409	12 565	31,9	29,0	34,1	40,1	59,9
korzystające ze świadczeń z pomocy społecznej	665	266	399	1,0	0,9	1,1	40,0	60,0
posiadające co najmniej jedno dziecko do 6 roku życia	11 804	5 656	6 148	17,9	19,5	16,7	47,9	52,1
posiadające co najmniej jedno dziecko niepełnosprawne do 18 roku życia	98	45	53	0,1	0,2	0,1	45,9	54,1
niepełnosprawni	3 392	1 178	2 214	5,2	4,1	6,0	34,7	65,3

Źródło: opracowanie własne WUP w Szczecinie na podstawie sprawozdania MPiPS-01 i załącznika nr 5 do sprawozdania MPiPS-01.

Podsumowanie

Zakłady pracy zlokalizowane są głównie w miastach, wieś natomiast kojarzona jest z gospodarstwami rolnymi, a istniejąca tam liczba miejsc pracy jest niewystarczająca. Obok ludności związanej z działalnością rolniczą obszary wiejskie zamieszkuje ludność bezrolna bez wystarczających perspektyw na zatrudnienie w miejscu zamieszkania. Brak możliwości znalezienia zatrudnienia na obszarach wiejskich wymusza migrację zarobkową ich mieszkańców. Z drugiej strony to tereny wiejskie są w ostatnim czasie popularnym kierunkiem migracji. Dotyczy to w głównej mierze w obrębie województwa zachodniopomorskiego obszarów zlokalizowanych w sąsiedztwie Szczecina (powiat policki i goleniowski) jako miejsca zatrudnienia czy nauki. Ludność napływowa na obszary wiejskie zmienia miejsce zamieszkania ale często jej miejsce pracy pozostaje bez zmian. Mniejszą mobilnością charakteryzuje się ludność bezrolna, chociażby na obszarach na których funkcjonowały państwowe gospodarstwa rolne. Po ich likwidacji osoby zamieszkujące wieś mieli lub w dalszym ciągu mają problem ze znalezieniem zatrudnienia. W tym przypadku potrzebna jest zmiana lub uzupełnienie kwalifikacji i aktywizacja zawodowa osób dotkniętych bezrobociem strukturalnym.

Z wyników Badania Aktywności Ekonomicznej Ludności z IV kwartału 2016 roku wynika, że współczynnik aktywności zawodowej ludności wiejskiej województwa zachodniopomorskiego kształtował się na poziomie 51,3% wobec 52,1% w analogicznym okresie ubiegłego roku i był niższy niż wśród mieszkańców miast, o 2,1 pkt proc. W stosunku do wyników badania przeprowadzonego w IV kwartale 2015 roku zaobserwowano także spadek wskaźnika zatrudnienia o 0,9 pkt proc. Wśród mieszkańców miast powyższy wskaźnik zwiększył się o 1,9 pkt proc. W skali roku notowano nieznaczny spadek stopy bezrobocia (liczonej według metodologii BAEL GUS) wśród mieszkańców obszarów wiejskich z 9,7% na 9,6%. Poprawę sytuacji notowano w tym czasie wśród mieszkańców miast tj. spadek bezrobocia o 1,3 pkt proc. Porównanie wyników z BAEL w województwach za IV kwartał 2016 r. pozwala stwierdzić, że sytuacja osób z terenów wiejskich województwa zachodniopomorskiego jest wyraźnie trudniejsza niż w większości regionów w Polsce.

Dane z bezrobocia rejestrowanego informują, że na koniec 2016 roku blisko 29 tys. osób bezrobotnych zamieszkiwało obszary wiejskie, o 14,4% mniej niż na koniec 2015 roku. Ich udział w ogóle zarejestrowanych wyniósł 44,0% i w stosunku do poprzedniego roku zwiększył się o 1,4 pkt proc. Większość bezrobotnych zamieszkujących wieś stanowiły kobiety – 57,7% (o 1,4 pkt proc. więcej niż na koniec 2015 roku). Bezrobotni z terenów wiejskich to głównie osoby w wieku 25 – 34 lata, posiadające wykształcenie maksymalnie gimnazjalne, dokumentujące staż pracy od roku do 5 lat, korzystające najczęściej ze wsparcia urzędów pracy od jednego do 3 miesięcy i od ponad dwóch lat. W porównaniu z bezrobotnymi mieszkańcami miast wyraźnie wyższy udział w strukturze bezrobotnych ze wsi zauważalny był w grupie wiekowej 18 – 24 lata, wśród zarejestrowanych dokumentujących wykształcenie gimnazjalne i niższe oraz w grupie bez stażu pracy. Struktura bezrobotnych według czasu pozostawania bez pracy z uwzględnieniem miejsca zamieszkania była w obydwu grupach zbliżona. Bezrobotni ze wsi charakteryzują się niższym niż mieszkańcy miast poziomem wykształcenia. Osoby z wykształceniem wyższym stanowiły 5,9% wśród bezrobotnych z terenów wiejskich, podczas gdy wśród mieszkańców miast odsetek ten wyniósł 14,6%. Wykształcenia średniego nie posiadało blisko 70,0% osób z badanej grupy wobec 52,2% w grupie bezrobotnych z miast.